

PAINTERS' PAINTINGS

FROM FREUD TO VAN DYCK

SCHILDERIJEN VAN SCHILDERS: VAN FREUD TOT VAN DYCK

23 juni t/m 4 september 2016
Sainsbury Wing
Entree NIET gratis

"Kunstwerken zijn niet alleen modellen die je wilt imiteren, maar ook rivalen die je wilt bestrijden." Sir Joshua Reynolds

Deze zomer zal de National Gallery beroemde schilderijen vanuit een totaal unieke hoek bekijken: gezien vanuit de kunstenaars die de schilderijen bezaten.

De tentoonstelling *Schilderijen van Schilders (Painters' Paintings)* dekt ruim vijfhonderd jaar kunstgeschiedenis en bestaat uit meer dan tachtig kunstwerken die ooit het bezit zijn geweest van beroemde schilders. Het zijn schilderijen die aan de kunstenaars waren gegeven of die ze zelf hebben uitgezocht. Kunstwerken die deel uitmaakten van hun leven en die hen inspireerden. Dit is een unieke kans om een blik te werpen in de private wereld van deze schilders en om de motivatie van kunstenaars als kunstverzamelaars te begrijpen.

De inspiratie voor deze tentoonstelling was zo'n schilderij van een schilder: Corot's *De Italiaanse* van Lucian Freud, die in 2011 is overleden en het schilderij aan de natie heeft geschonken. Freud had *De Italiaanse* 10 jaar eerder gekocht, ongetwijfeld vanwege het solide penseelwerk en de overduidelijke fysieke aanwezigheid. Dit schilderij is een groots kunstwerk op zich, maar wordt voor deze tentoonstelling gezien binnen het kader van de prestaties van Freud, een schilder die de menselijke vorm met even veel kracht op het doek zette als Corot. In zijn testament zei Freud dat hij het schilderij aan de natie schonk als dank voor het hartelijke welkom dat hij en zijn familieleden hebben ontvangen toen ze op de vlucht voor de Nazi's als vluchtelingen in het Verenigde Koninkrijk arriveerden. Hij zei ook dat het schilderij in de National Gallery moest hangen, zodat het door toekomstige generaties kon worden bewonderd.

Anne Robbins, Curator van *Schilderijen van Schilders* zegt, *"Nadat wij dit schilderij in ontvangst hebben genomen, heeft het veel aandacht getrokken. Het wordt in feite vaak beoordeeld tegen de achtergrond van Freud's eigen prestaties, en soms wordt deze overweging belangrijker dan het doek zelf. Daardoor begonnen bij ons vragen op te borrelen, zoals: welke schilderijen hangen bij kunstenaars aan de muur? Hoe worden ze op hun persoonlijke creatieve traject beïnvloed door de kunst bij hen thuis of in hun atelier? Wat zegt hun kunstverzameling over de schilders zelf? Schilderijen van schilders: van Freud tot Van Dyck is het resultaat."*

De National Gallery bezit een aantal belangrijke schilderijen die net als de Corot ooit het eigendom van beroemde schilders waren: De Titiaan van Van Dyck, de Rembrandt van Reynolds en de Degas van Matisse zijn hier slechts enkele voorbeelden van. *Schilderijen van Schilders* is georganiseerd rond een aantal casestudy's met elk een specifieke schilder-verzamelaar als onderwerp: Freud, Matisse, Degas, Leighton, Watts, Lawrence, Reynolds en Van Dyck.

Schilderijen van Schilders onderzoekt de motivatie van deze kunstenaars – als beschermheren, rivalen, speculanten – om schilderijen te verzamelen. De tentoonstelling verkent de betekenis van deze kunstwerken voor de schilders bij wie ze aan de muur hingen – als uitdrukking van vriendschap, statussymbolen, modellen voor hun eigen werk, dierbare bezittingen, financiële investeringen of inspiratiebronnen.

De kunstwerken uit de verzamelingen van deze kunstenaars worden naast enkele van hun eigen schilderijen geplaatst. Zodoende worden de connecties tussen hun eigen creatieve oeuvre en de kunst die als inspiratie daarvoor diende, veel duidelijker. Deze combinaties en confrontaties werpen nieuw licht op beide schilderijen en op het creatieve proces van de schilder-eigenaren. Er ontstaat een dynamische en originele dialoog tussen het eigendom en de eigen creatie.

De helft van de kunstwerken in deze tentoonstelling bestaat uit leningen van publieke en private collecties in New York, Philadelphia, Kopenhagen en Parijs. Sommige schilderijen zijn tientallen jaren geleden voor het laatst tentoongesteld.

Dr. Gabriele Finaldi, Directeur van de National Gallery zegt: " *Kunstenaars worden per definitie omgeven door hun eigen schilderijen. Maar waarom zouden ze schilderijen willen bezitten van andere schilders, zoals tijdgenoten – vrienden of rivalen – of oude meesters? De tentoonstelling zoekt naar de antwoorden op deze vraag in de verzamelingen van Freud, Matisse, Degas, Leighton, Watts, Lawrence, Reynolds en Van Dyck.*"

Lucian Freud (1922 - 2011)

Het werk van Lucian Freud wordt nog steeds gezien als de avant-garde van de Britse figuratieve kunst. Freud was gefascineerd door de tactiele kwaliteit van verf en is zijn hele leven lang geïnteresseerd geweest in de grote schilders uit het verleden. Hij bezocht vaak musea en galerijen. " *Schilderijen bekijken is voor mij erg therapeutisch. Alsof ik naar de dokter ben geweest*", zei hij. Thuis omgaf Freud zich met kunstwerken die hij naar hartenlust kon bewonderen: schilderijen van 19e-eeuwse Franse en Britse meesters, zoals Constable, Corot en Degas, die allemaal hun eigen unieke energie uitstralen. In deze kamer hangen daar voorbeelden van, zoals *De Italiaanse* van Corot (ca. 1870, The National Gallery, Londen) die hier net zo hangt als bij Freud thuis: tussen een klein bronzen beeld van Degas (*Portret van een Vrouw*, na 1918, Leeds Museums and Galleries (Leeds Art Gallery)) en een schets die hem door zijn vriend Frank Auerbach als verjaardagskaart was toegestuurd (2002, Fitzwilliam Museum, Universiteit van Cambridge). In dit deel onderzoeken we de band die Freud voelde met de schilderijen in zijn bezit – hier ziet u een haast nooit eerder tentoongestelde bordelescène van Cézanne (*Middag in Napels*, 1876 - 77, privéverzameling) en een schitterend portret van Constable (*Laura Moubray*, 1808, Scottish National Gallery, Edinburgh). Bovendien ontdekken we de invloed van deze kunstwerken op zijn eigen studie van de menselijke vorm. De tentoonstelling omvat ook Freud's eigen, zeer opvallende *Zelfportret: Reflectie* (2002, privéverzameling) en een naaktportret, *Na het ontbijt* (2001, privéverzameling).

Henri Matisse (1869 - 1954)

Matisse begon schilderijen te verzamelen lang voordat hij zelf enig succes genoot en er het geld voor had. Zijn verzameling groeide ook dankzij geschenken en uitwisselingen met collega-kunstenaars. Het is bekend dat hij schilderijen met Picasso ruilde: hij stuurde de Spaanse kunstenaar in 1941 een tekening als dank voor het feit dat Picasso tijdens de bezetting van Parijs zijn bankkluis in de gaten had gehouden. Picasso reageerde door het majestueuze, spectaculaire en sombere *Portret van Dora Maar* (1942, met dank aan The Elkon Gallery, New York) naar Matisse te sturen om hem beterschap te wensen, na een gecompliceerde vriendschap van tientallen jaren die door een zekere mate van rivaliteit werd gekenmerkt. Een prachtige Signac (*De Serre, Venetië*, 1905, privéverzameling) illustreert de gewoonte die Matisse had om kunstwerken met collega-schilders te ruilen, terwijl een iconisch kunstwerk van Cézanne, *Drie Badgangers* (1879 - 82, Petit Palais, Musée des Beaux-Arts de la Ville de Paris) laat zien dat de schilderijen die Matisse bezat een directe invloed hadden op zijn eigen kunst. Matisse kocht dit schilderij in 1899 – voor hem een enorme financiële aderlating – en had het 37 jaar in zijn bezit. Hij zij dat hij " *het schilderij betrekkelijk goed had leren kennen, maar hopelijk niet helemaal*". Dit schilderij en zijn Gauguin *Jonge Man met een Bloem achter zijn Oor* (1891, eigendom van een vooraanstaande privéverzameling, met dank aan Christie's) dienden als inspiratie voor Matisse's eigen gedurfde en eenvoudige stijl, terwijl zijn kunstwerken steeds abstracter werden, zoals te zien is aan dit spectaculaire standbeeld *Rug III* (1916 - 17, Centre Pompidou, Mnam/Cci, Parijs) dat duidelijk geïnspireerd is op zijn Cézanne. We weten veel te weinig af van de omstandigheden waarin Matisse de Degas *Haren Kammen* (ca. 1896, The National Gallery, Londen) heeft gekocht, maar we kunnen dit schilderij bekijken binnen het kader van de eigen

schilderijen van Matisse, waarin dergelijke taferelen vaker voorkomen – zoals in zijn *De Onoplettende Lezer* (1919, Tate).

Hilaire-Germain-Edgar Degas (1834 - 1917)

Degas was een absolute meester van de techniek en een weergaloos experimentalist. Als niemand anders observeerde hij het moderne leven, maar zijn kunst blijft gekenmerkt door traditie. Hij was ook een van de grootste verzamelaars van zijn tijd. "*Degas blijft maar kopen en kopen: 's avonds vraagt hij zich af hoe hij de aankopen van die dag zal betalen, maar de volgende ochtend begint hij van voren af aan...*" schreef een vriend in 1896. Degas ruilde vaak zijn eigen schilderijen of pastellen voor de kunstwerken waar hij zijn zinnen op had gezet (Manet, *Vrouw met een Kat*, 1880 - 82, Tate). Zijn verzameling bestond uit allerlei verschillende schilderijen, van oude meesters en van toentertijd avant-garde kunstenaars, zoals Cézanne's *Badganger met Uitgestrekte Arm* (1883 - 85, Collection Jasper Johns). Degas verzamelde het werk van Manet en zocht verbeteringen naar de verschillende secties van *De Executie van Maximiliaan* (ca. 1867 - 68, The National Gallery, Londen) na het overlijden van zijn vriend. Hij kocht een groot aantal kunstwerken van zijn helden Ingres (*Oedipus en de Sfinx*, ca. 1826, en *Ruggiero redt Angelica*, 1819 - 39, beide National Gallery, Londen) en Delacroix (*Hercules redt Hesione*, 1852, Ordrupgaard, Kopenhagen en *Studie van de Lucht bij Zonsondergang*, 1849 - 50, The British Museum, Londen), en richtte zijn aandacht op schilderijen die voor hem een specifieke emotionele betekenis hadden. Hij verzamelde die kunstwerken als een eerbetoon. Ook hielp hij kunstenaars die zich in moeilijke omstandigheden bevonden – zoals Gauguin en Sisley – door hun schilderijen te kopen (Sisley, *De Overstroming. Oevers van de Seine, Bougival*, 1873, Ordrupgaard, Kopenhagen) voor de broodnodige financiële ondersteuning.

Frederic, Lord Leighton (1830 - 1896) en George Frederic Watts (1817 - 1904)

Leighton was een van de beroemdste schilders en beeldhouwers uit het Victoriaanse tijdperk en de leidende figuur in de kunstwereld uit die tijd. Hij wist dat met kunst sociale prestige kon worden verkregen en dat kunst goed was voor het professionele succes. In zijn weelderige atelier-huis in Holland Park stelde hij zijn geweldige verzameling schilderijen en voorwerpen ten toon. Sommige waren Italiaanse Renaissance-schilderijen, die wezen op zijn verfijnde smaak (mogelijk van Jacopo Tintoretto, *Jupiter en Semele*, ca. 1545, The National Gallery, Londen), maar ook schilderijen uit het midden van de 19e eeuw. Franse landschapsschilderijen maakten duidelijk dat hij op het Europese continent was opgeleid. Corot's *Vier Tijden van de Dag* (ca. 1858, The National Gallery, Londen) stond in het midden van zijn zitkamer; dit kunstwerk drukte de grote waardering uit die Leighton had voor Franse landschapsschilders. De panelen van Corot dienden dus niet alleen als interieurversiering, maar ook als inspiratiebron voor Leighton's eigen landschapsschilderijen, die mogelijk de meest individuele kunstwerken uit zijn hele oeuvre zijn (*Aynhoe Park*, jaren 1860 en *Bomen te Cliveden*, jaren 1880, beide uit privéverzamelingen). De schilder George Frederic Watts was een vriend en buurman van Leighton die zijn huis regelmatig bezocht. Hij was erg onder de indruk van de enorme schilderijenverzameling van Leighton. Deze twee kunstenaars hielden allebei van Italië en wilden graag deel uitmaken van de fantastische artistieke traditie die in de Renaissance was begonnen: in zijn *Zelfportret in een Rode Toga* (ca. 1853, Watts Gallery) schilderde hij zichzelf in de toga van een Venetiaanse senator. Watts had besloten dat kunst toegankelijk moet zijn voor iedereen en daarom schonk hij de paar schilderijen in zijn bezit aan openbare galerijen – zoals de imposante *Ridder van S. Stefano* (waarschijnlijk Girolamo Macchietti, na 1563, The National Gallery, Londen).

Sir Thomas Lawrence (1769 - 1830)

Lawrence was aan het begin van de 19e eeuw de beroemdste Britse portretschilder. Hij was autodidact en sterk beïnvloed door Sir Joshua Reynolds, in wiens voetsporen hij trad door President van de Royal Academy te worden. Net als Degas was Thomas Lawrence een enthousiast, bijna obsessief verzamelaar, en hij gebruikte de opbrengst van de verkoop van zijn portretten om een unieke verzameling tekeningen van oude meesters aan te leggen. Na zijn dood werden 4300 tekeningen geteld, waaronder de enorme *Een Vrouw weggedragen door een Zeegod (?)* van Carracci (ca. 1599, The National Gallery, Londen) en een aantal schilderijen, waaronder Raphael's *Allegorie* (ca. 1504, The National Gallery, Londen) en Reni's *Kroning van de Maagd*, (ca. 1607, The National Gallery, Londen). Dit deel van de tentoonstelling plaatst de verzameling van Lawrence binnen de context van zijn eigen sociale wereld. Vanwege de schilderijen die hij kocht, stond hij bekend als een ware connaisseur. Zijn invloedrijke vrienden stelden zijn advies op prijs, zoals John Julius Angerstein en Sir George Beaumont; en hun verzamelingen zouden de aanzet geven voor de collectie van de National Gallery. Niet alleen kocht de zeer talentvolle Lawrence graag kunstwerken, hij zocht ook naar informatie over de methodes die zijn lievelingsartiesten toepasten. Zijn portret van de Gebroeders Baring (een uitzonderlijke lening uit een privéverzameling) (Lawrence, *Sir Francis Baring, 1e Baronet, John Baring en Charles Wall*,

1806 - 07) demonstreert zijn stijl in de Renaissance-traditie van het mannelijk portret, hier verrijkt door de unieke, virtueuze penseelstreken van Lawrence.

Sir Joshua Reynolds (1723 - 1792)

Reynolds was de eerste President van de Royal Academy en was in de 18e eeuw een van de belangrijkste personen in de Britse kunstwereld. Voor hem was kunst verzamelen een levenslange passie, of zoals hij het zelf zei "een geweldig spel". Reynolds had een enorme verzameling tekeningen, schilderijen en afdrucken die hij niet alleen gebruikte voor zijn lessen, maar ook om aan te tonen wat volgens hem echte kunst was – Van Dyck (*De Paarden van Achilles*, 1635 - 45, The National Gallery, Londen), Giovanni Bellini (*De Kwekking in de Tuin*, ca. 1465, The National Gallery, Londen), Michelangelo (*Leda en de Zwaan*, na 1530, The National Gallery, Londen), Poussin (*De Aanbedding van de Herders*, ca. 1633 - 34, The National Gallery, Londen) en Rembrandt (*Geweeklaag over de Dode Christus*, ca. 1634 - 35, The British Museum, Londen). Gainsborough's *Meisje met Varkens* (1781 - 82, Castle Howard Collection) werd in 1782 door Reynolds gekocht en illustreert zijn interesse in het werk van zijn tijdgenoten. Hij had een zeer gevarieerde, maar ook veranderlijke smaak. Kort daarna probeerde Reynolds zijn Gainsborough voor een Titaan te ruilen.

Sir Anthony van Dyck (1599 - 1641)

Van Dyck was de grootste hofschilder van Engeland in de eerste helft van de 17e eeuw. Voordat hij succesvol werd, werkte hij in het atelier van Rubens, die zelf ook veel kunst verzamelde. Van Dyck volgde het voorbeeld van zijn meester en legde een zeer indrukwekkende verzameling van Italiaanse schilderijen aan. Deze verzameling omvatte schilderijen van Raphael en Tintoretto, maar de ware passie van Van Dyck was het werk van Titiaan. Na zijn dood werden 19 schilderijen van Titiaan geteld, waarvan de meeste portretten, zoals *De Familie Vendramin* (1540 - 45, The National Gallery, Londen) en *Portret van Gerolamo (?) Barbarigo* (ca. 1510, The National Gallery, Londen). In deze zaal zien we Van Dyck als verzamelaar, vanwege zijn grote interesse in het oeuvre van Titiaan, dat waarschijnlijk diende als inspiratie voor zijn eigen ingenieuze composities (*Lord John Stuart en Zijn Broer*, *Lord Bernard Stuart*, ca. 1638, The National Gallery, Londen) en zijn technische vrijheid (*Thomas Killigrew en William*, *Lord Crofts (?)*, 1638, The Royal Collection/HM Koningin Elizabeth II). De overeenkomst tussen de weergave van de figuren door Titiaan en Van Dyck is slechts een van de verhalen die we in dit laatste deel van de tentoonstelling zullen verkennen.

Voor meer informatie gaat u naar www.nationalgallery.org.uk

INFORMATIE VOOR REDACTEUREN

AFBEELDING - Jean-Baptiste-Camille Corot, *De Italiaanse*, ca. 1870
© The National Gallery, London

Schilderijen van schilders: Van Freud tot Van Dyck wordt gesteund door The Thompson Family Charitable Trust, Blavatnik Family Foundation en enkele andere schenkers.

Openingstijden

Bezichtiging voor de pers: 21 juni 2016 (10.30 - 13.30 uur)
Open voor het publiek: 23 juni 2016
Dagelijks van 10.00 tot 18.00 uur (laatste toegang 17.00 uur)
Vrijdag van 10.00 tot 21.00 uur (laatste toegang om 20.15 uur)

Entree

Volwassenen	£ 12,00
Senioren/Concessies/Gehandicapten (verzorgers GRATIS)	£ 10,00
Werklozen/studenten/Art Fund/12 tot 18-jarigen	£6,00
Kinderen jonger dan 12 (toegangkaart verplicht)	GRATIS
Gratis toegang voor leden	

Toegangskarten

Voor toegangskarten voor *Schilderijen van Schilders/Painters' Paintings* gaat u naar www.nationalgallery.org.uk of belt u 0800 912 6958; reserveringskosten). U kunt uw toegangskarten ook per post of persoonlijk bij de National Gallery bestellen. Klanten in het buitenland kunnen bellen naar +44 (0)20 7126 5573.

Voor meer informatie neemt u contact op met het perskantoor van de National Gallery op +44 (0)20 7747 2865 of via e-mail op press@ng-london.org.uk

Persfoto's zijn verkrijgbaar bij <http://press.ng-london.org.uk>

Voor algemene informatie neemt u contact op met +44 (0)20 7747 2885 of met information@ng-london.org.uk